

„Staň se člověkem“, I.

Bůh stvořil lidstvo ke svému obrazu, k obrazu Božímu ho stvořil; stvořil je jako muže a ženu. (Gn 1, 27) [Otec] nás vytrhl z moci temnoty a uvedl do království svého milovaného Syna. On je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření. (Kol 1, 13.15)

Během velikonočních svátků obnovujeme – v osobní rovině i jako společenství – svěžest a radost křesťanské identity. „Obnovujte ducha své mysli a oblékněte se do nového člověka stvořeného k Božímu obrazu, plného spravedlnosti, svatosti a pravdy.“ (Ef 4, 23–24). Máme před sebou několikatydenní přípravu, která z Apoštolovy zbožné fráze může udělat pravdivé vyznání. „Kde jsi, člověče?“ (Gn 3, 9). „Kde je tvůj bratr?“ (Gn 4, 9). Ježíš odpovídá: „Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“ (Mk 3, 35).

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

Hospodin Bůh zavolal na člověka: „Kde jsi?“ (Gn 3, 9). A tak Kristus, když přicházel na svět, řekl... „Zde jsem, abych plnil, Bože tvou vůli.“ (Žid 10, 5.7)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Před jakými pokušeními stojí místní církev? Mk 1, 13a

Setkáváte se s lidmi, kteří jsou vůči vám nezištní a velkorysí? Mk 1, 13b

Jak vám svatopostní předsevzetí a půst pomáhají v porozumění evangeliu?

V rabínském judaismu se hovoří o **sedmi noachidských příkázáních** (hebr. *Noach*, čes. *Noe*; čes. *Odpočinutí*). Po té, co se Hospodin zapřísahal, že už nikdy nad člověkem nezlomí hůl (srov. Gn 9, 11.13), uzavírá s lidstvem první nezrušitelnou smlouvu a daruje mu základní normy *bytí člověkem* a všeobecně platného lidského chování (srov. Gn 9, 8.9). Šest zákonů: 1) zbožšťování výsledků vlastní práce; 2) vražda a usmrcení bezbranného; 3) narušování manželství; 4) „člověk nesmí jíst maso zvířete, dokud je toto zvíře ještě naživu“; 5) zesměšňování bohopocty; 6) přivlastňování si cizích věcí. Jedno nařízení: 7) ustanovit spravedlivé soudy. V diskuzi o obřizce a křesťanské misii mezi nežidovskými národy se apoštol Jakub zřejmě na tato *noachidská* příkázání odkazuje: „Já soudím toto: Nenakládejme pohanům, kteří se obracejí k Bohu, žádná zbytečná břemena. Jenom jim písemně nařídíme, aby se vyvarovali všeho, co je poskvrněno modlářstvím, dále smilstva, masa z udušených zvířat a požívání krve.“ (Sk 15, 19–20)

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „tvůj Syn vstupuje do pustiny našeho světa;“
poznáváním evangelia nás zveš, abychom měnili své smýšlení a život;“

Co? „uč nás rozlišovat mezi názory *divokých zvířat a andělů* v lidské podobě,^{Mk 1, 13}
ať se stáváme svým blízkým těmi, kteří pomohou i projevív vděčnost;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Ježíš odchází do pustiny. Hledá *člověka*, který tam kdysi utekl.^{Gn 3, 24} Žije v zemi, ve které má své kořeny,^{Gn 3, 19} a setkává se s pokušeními, která ho odrazují zůstat sám sebou. Vstupujeme do svatopostní doby a rozvažujeme o své lidskosti a přirozeném chování. Prohlubujeme svou schopnost rozlišovat mezi *dobrem a zlem*?^{Gn 3, 22} Umíme se poučit ze své zkušenosti? Nepřetvařujeme se sami před sebou? Ceníme si svých obdarování?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajičnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisť mě od hříchu.“

V: Pustinu světa přetváříš v Boží království, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Dáváš nám naději evangelia, abychom nepodléhali pokušení, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Naléhavě nás voláš, abychom přehodnotili své životní hodnoty, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Tvůj hlas jsem slyšel v zahradě a bál jsem se, že jsem nahý, a proto jsem se skryl.“ (Gn 3, 10) Ačkoli to byl Syn Boží, naučil se svým utrpením poslušnosti. (Žid 5, 8)

Když se člověku nedaří, nevycházejí mu jeho plány, a ke všemu ho druzí lidé neposlouchají, dělá občas zbrklá a radikální rozhodnutí. Měl by se Hospodin chovat jinak? Starozákonní vypravěč možná neví jak to vyjádřit. A tak se Bůh nejdříve zachová přesně jako jeden z nás (Gn 6, 5–7), a následně ukáže svoji lidskou fantazii převyšující svatost. Uvědomí si malost svého jednání a sám sebe zapřísahá ke svaté trpělivosti se svobodným člověkem. Pověsí na nebeskou skobičku svůj „luk“ hněvu (hebr. *kešet*; čes. *oblouk, luk, duha*; srov. angl. *rainbow*) a člověka začne učit a doprovázet novým způsobem.

(V – Vypravěč; H – Hospodin)

Úryvek z první knihy Mojžíšovy.

9, 8–17 (Šrámek+jäg)

Nový řád na světě: 9, 1≈17

V Bůh řekl Noemi a jeho synům:

H „Hle, uzavřu smlouvu s vámi i s vaším potomstvem po vás. I s každým živým tvorem, který je s vámi, s ptactvem a dobytkem, se všemi divokými živočichy, kteří jsou s vámi; a se vším, co vyšlo z archy ze všech pozemských tvorů. Uzavřu s vámi smlouvu a nikdy již nebude vyhubeno všechno tvorstvo vodami potopy, a již nikdy nebude potopa, která by zpustošila pevnou zemi!“

V Bůh dodal:

H „To bude znamením smlouvy, kterou teď uzavírám s vámi a s živým tvorstvem, které je s vámi, na věčné časy. Položil jsem dnes duhu na oblaka a ta bude znamením smlouvy mezi mnou a touto zemí. Když

zahalím mračnem zemi a ukáže se pak v oblacích duha, vzpomenu si na smlouvu, kterou jsem uzavřel s vámi a se vším tvorstvem: že voda se již nikdy nestane potopou, která by zahubila všechno, co žije. Když se objeví v oblacích duha, pohlédnu na ni a vzpomenu si na věčnou smlouvu mezi Bohem a vším tvorstvem, které na zemi žije.“

V Bůh řekl Noemu:

H „Takové je tedy znamení smlouvy, kterou jsem uzavřel s tvorstvem, které na zemi žije.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Ježíš stojí před důležitým životním krokem. Dozrál k tomu, aby vystoupil mezi lidmi. Nyní si jen potřebuje v klidu urovnat myšlenky. Udělat si čas na sebe. Ujasnit si své životní poslání mezi nebem a zemí. Nepromarní těch čtyřicet dní, které si na tuto přípravu vyhradil?

(E – Evangelista; J – Ježíš)

Úryvek z evangelia podle Marka.

1, 12–15 (BOG+jäg)

Pokoušen od ďábla: 1, 12–13

E Duch vyvedl Ježíše na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a byl pokoušen od satana, žil tam mezi divokými zvířaty a andělé mu sloužili.

Ježíš začíná hlásat evangelium: 1, 14–15

E Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a hlásal tam Boží evangelium:

J „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obrátte se a věřte evangeliu!“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Ježíš kráčí pustinou. Čtyřicet dní se toulá klidnou, monotónní krajinou. Před novou etapou svého života si chce v hlavě urovnat myšlenky. Napadá ho všechno možné, skvostné nápady, i útoky k alternativnímu životu. Nejsou snad podobná pokušení přirozenou součástí lidského života? Kdykoli si uděláme čas sami na sebe, jako by nám v hlavě vybuchla sopka

nápadů, úmyslů a tužeb. Není jejich třídění a rozlišování projevem svobodného života? „Bez moudrosti rozlišování se můžeme snadno přeměnit v loutky vydané všanc momentálním nabídkám.“ (František: *Christus vivit* /2019/, čl. 279)

Člověk zahnaný ve svém životě do pomyslného kouta, nemá důvod přemýšlet nad důsledky svého jednání. Proč taky? Je v úzkých, všechno je vynucené. Vidí před sebou jedinou cestu, po které může jít. Má v takové situaci smysl hovořit o nějakých pochybnostech? Asi ne. Vždyť není úniku z těch kolejí. Svůdné myšlenky totalitních režimů a „dobře míněných“ ideologií (třebas se odkazujících na sociální spravedlnost, tradice, přirozený řád, křesťanství) uznávají jen jediný správný směr životní cesty bez pokušení a pochybností.

Ježíš v jednu chvíli pronese větu: „Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí.“ (Jan 8, 32) Jeho posluchače, věřící a spravedlivé lidi, to zaskočí. Copak jsou v politickém nebo náboženském světě nesvobodní? (v. 33) Žijí své spořádané životy, drží se tradic svých otců, zachovávají zvyky a svátky, v Chrámě se účastní bohoslužeb a v synagogách naslouchají Písmu. Nemají pochybnosti o tom, co je správné. Tak proč by měli být nesvobodní? A tak na Ježíše hlasitě vykřikují: „Nemluvíš tak, jak mluvili naši otcové!“ (srov. v. 39.40) Nejsou však různé tradice otců, svátky, bohoslužby, biblické příběhy... jen pouhými prostředky, kterými každý člověk svým jedinečným a neopakovatelným způsobem může hlouběji poznávat nebeského Otce? Není zdravější se dívat na okolní svět skrze moudrost Stvořitele než skrze vyhraněnost různých představ o pokušeních, jistotách a nezpochybnitelných pravdách? Obyčejná bezprostřednost, radost s radujícími a pláč s plačícími (Řím 12, 15), hledání neprošlapaných cest, odpovídání na aktuální potřeby doby, jednání s odvahou (a konec konců i s naivitou), a to všechno s rozechvělou důvěrou v Boží blízkost, potřebuje nadhled.

Teprve člověk znalý nejistoty, zranitelnosti, rizika, odpovědnosti, trpělivého hledání pravdy i lítosti nad vlastními omyly; teprve člověk vystavený různým pokušením tohoto světa je schopen uvažovat a svobodně přijmout Boží evangelium. A nelze na to jít ideologicky: zbavit ho veškerých obav a nejistot, obléknout ho do náboženské uniformy, posadit do lodičky místní církve a zakapat mu uši voskem kostelních svíček, aby náhodou nezběhl za nějakou sirénou. Jeho srdce je přeci svobodné. „Naplnil se čas a Boží království se přiblížilo. Změňte se a důvěřujte evangeliu.“ (Mk 1, 14–15) Nazaretský hlasatel očekává životem ošlehané následovníky. Takové, kteří jsou svobodní v přijetí i v odmítnutí; svobodní v rozhodnutí dělat chyby. Nebojí se pochybností a nejsou laxní ke svému životu.

Pobyt v pustině člověku otevře jeho vlastní nitro. Není rušen žádnými vnějšími podněty. Jen on, otisky Božích rukou v krajině a neskutečný chaos myšlenek na škále mezi blasfemickými oplzlostmi a šumem andělských křídel. Pustina odstraní akustický a podnětový smog a pomůže zjevit **čistokrevného člověka** v celé své kráse (a nahotě, popř. krásné nahotě). Nazaretský Ježíš, člověk stejného těla a krve jako my, na tom není jinak. Pro nikoho z nás není každodenní život procházku růžovou zahradou. I v našem 21. století se stále pohybuje mezi divokými zvířaty (Mk 1, 13; srov. *homo homini lupus*) a doteky andělů (srov. Žid 13, 2). Hledáme ve svém životě rovnováhu. Rozvíjíme podstatu svého „já“ a nic si nenalháváme. Nevymlouváme se. Neseme odpovědnost. Nebojíme se poznávat sami sebe a chaosu světa se nestraníme. Nemáme k tomu důvod. Pokušení tříbí mysl i srdce. Pokud důvěřujeme směru naší životní cesty, není nutné mu podléhat.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Nevím. Copak jsem já strážcem svého bratra?“ (Gn 4, 9b) Z toho jsme poznali Lásku: že Kristus za nás položil svůj život. Také my jsme povinni položit život za své bratry. (1 Jan 3, 16)

Ve křtu jsme nezískali imunitu vůči pokušením a pochybnostem. Každým dnem však můžeme čerpat z darů naděje a síly, abychom rozumně zdůvodňovali a tříbili základní hodnoty našeho křesťanského života. Nejsme bez hříchu a přesto jsme pro naše *ponoření v Krista* podobně jako on povoláni hlásat Boží evangelium. Mk 1, 14–15

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímlyvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímlyvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď království tvé!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Získala jsem mužského potomka s Hospodinovou pomocí.“ (Gn 4, 1b) „Až povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že JÁ JSEM. Nic nedělám sám od sebe, ale mluvím, jak mě naučil Otec. (Jan 8, 28)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Vybídnutí apoštola Pavla: (srov. 1 Kor 15, 51≈58; ČEP+jäg)

„Povím vám teď tajemnou pravdu: Člověk pomíjivý musí obléci nepomíjivost a smrtelný nesmrtelnost. A když člověk pomíjivý oblékne nepomíjivost a smrtelný nesmrtelnost, pak se vyplní, co stojí v Písmu: *Vítězně je smrt navždy zničena!* Bůh nám prostřednictvím Ježíše Krista umožnil nad obojím zvítězit a za to mu nikdy nemůžeme být dost vděční. Proto buďte pevní a neviklejte se. Rozrůstejte se v Pánově díle a vězte, že vaše práce pro Pána není zbytečná.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Země ti bude plodit trní a bodláčí... V potu tváře budeš jíst chléb.“ (Gn 3, 18a.19a) „Jestliže tedy vy, třebaže jste prachbídní, umíte dávat svým dětem dobré dary, čím spíše nebeský Otec dá Ducha Svatého těm, kdo ho prosí!“ (Lk 11, 13)